

P. 12
AR

Constab 18 27

Hinc dono dedito libri
meo charissimo Georgio
Kellero a 659.

2

PRÆCEPTA
METAPHY-
SICÆ

Ex probatis Auctoribus collecta,
& adjuvandæ memoriæ causæ TABULIS
Synopticis inclusa

M. JOHANNES STIERIO.

JENÆ

Impensis JOHANNIS BIRCKNERI Bibl. Erffurd.

Typis imprimebat Johannes Nisius.

ANNO M. DC. LVII.

M. JOHANNES STEINLO
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747
1748
1749
1750
1751
1752
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1763
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800

ILLUSTRISSIMO AC CELSISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO

DN. ERNESTO,

Duci Saxoniae. Juliae, Cliviae & Montium. Landgravio
Thuringiae, Marchioni Misniae, Comiti in Marca, &
Ravenspurg, Dynastæ in Ravenstein, &c.

Domino suo Clementissimo

Ev. Ag. yev.

Um proluxa & intricata tam docendi, quam discendi ratio ingenium perturbet, memoriam labefactet, doctrinam obscurat, & studiosæ juventuti non raro fastidium creet: operæ precium faciunt illi, qui antequam controversiarum pelago se committunt, aut spinosis subtilitatibus animum suum, industriamq; consecrant, in qualibet Scientia præcepta prius scitu maximè necessaria prælibant, atq; fundamentum jacent reselectis & rejectis minus necessariis. Licet verò ejusmodi prima Scientiarum elementa & rudimenta variis disponi proponiq; possint modis, omnium tamen comodissimè hactenus multis præclaris viris visa & probata est methodus ea, quæ præcepta disciplinarum in memoriæ subsidium Tabulis

A 2

Syn-

Synopticis inclusa ordine & breviter traduntur: Sic enim nucleus cujuslibet capituli, qui alioquin in diversis diversorum auctorum pagellis non sine tædio esset conquirendus, artificiosè sub uno habetur intuitu, & quæ passim & sparsim sapientissimi & acutissimi Philosophi benedixerunt captum adolescentiæ non superantia sub una peculiari & perpetua ferè forma methodicè disponuntur. Hoc quantùm subsidii studiis & memoriæ afferat, æstiment ij, quorùm judicia nec odii, nec amoris affectibus adulterantur. Hunc ergo in finem non tantum **TABULAS LOGICAS, ETHICAS, PHYSICAS & ASTRONOMICAS** in meum, meorumque usum privatum ex fontibus Aristotelis, nec non saniorum interpretum commentariis quondam à me congestas superioribus annis publici juris feci: sed nunc etiam amicis ita pervinentibus communissima, **METAPHYSICÆ PRÆCEPTA** juvenandæ memoriæ ergo in **TABULAS** redacta typis prodo: Præcepta inquam communissima, non nova, sed passim usitata, & potissimum collecta atque selecta ex **SUAREZIO**, communi illo omnium Metaphysicorum doctore ac magistro, **FONSECA**, **MENDOZA**, aliisque multi nominis auctoribus, quibus suo jure quodam adjicio Clariss. Philosophum Jenensem **Dn. M. STHALIUM**, Præceptorem meum honoratissimum. Nam, si universam disciplinarum philosophicarum seriem paulo attentiori intuemur animo, & sigillatim unamquamque tridina ponderemus æquissima, metaphysica, sive ipsius dignitas spectetur, sive utilitas attendatur, ultra reliquarum sortem quodammodo elevata est, & tantum caput effert,

fert, quantum lenta solent inter viburna cupressi : cum sine hac Scientia nemo vel ambigua distinguere, vel obscura explicare, vel vera confirmare, vel falsa impugnare commodè possit & refellere. Has verò TABULAS METAPHYSICAS Vestræ Celsitudini ILLUSTRISIME PRINCEPS submississimè dedicare volui, quo subjectissimam meam affectionem erga Illustr. Vestram Celsitudinem declararem. Toti omnino Germaniæ imò Europæ innotuit, quàm constanti sinceræ religionis Illustr. Cels. Vestra ducatur Zelo, quam heroicis & omnigenis decorata præfulgeat virtutibus, quam seriò ac sedulò laboret, ut in ditionibus sibi subjectis literarum studia undique florent atque vigescant. O beatum & æternis laudum præconiis dignissimum Principem, qui muneris divinitus sibi commissi tantâ curâ ducitur ! Ut ergo Illustr. Cels. Vestra hoc levidense meum munusculum vultu benigno & sereno suscipiat, ac suo patrocinio exoptatissimo me meaque studia commendata esse gratiosissimè concedat, eâ qua par est animi subjectione & observantia peto atque contendo. Deus Ter Opt. Max. Illustr. Cels. Vestræ concedat ea omnia, quæ primæva Ecclesia, TERTULLIANO TESTE IN APOLOGET. CAP. 30. Imperatoribus precari consueverat, vitam nimirum prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quæcunque hominis & Principis Christiani vota sunt. Dab. die 9. Octob. Anno 1634.

Illustr. Celsit. Vestræ.

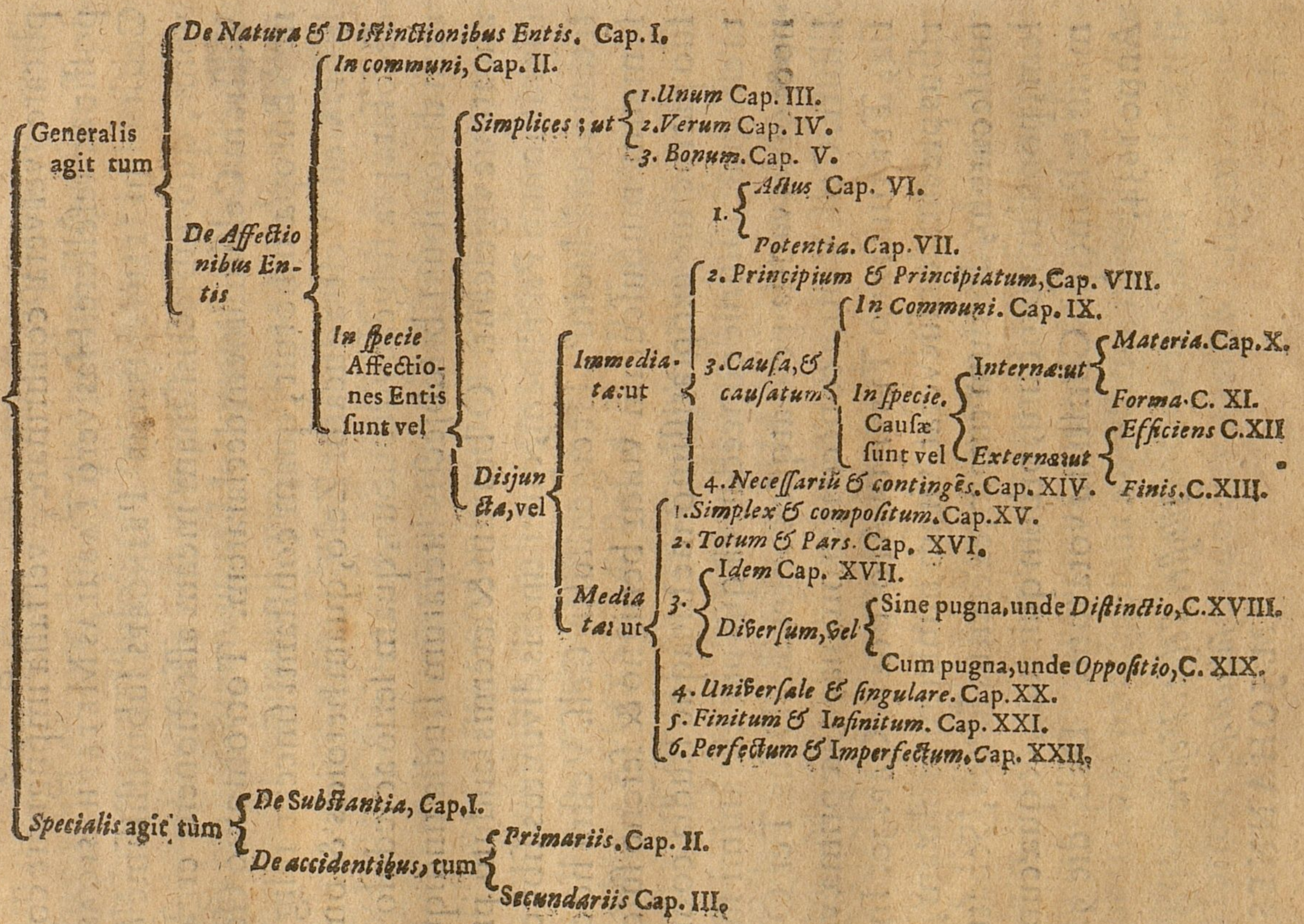
subjectiss.

M. JOHANNES STIER.

Et ea, q. hinc per se inunt. y. r. c. m. s. l. a. s. p. o. b. u. h. e. s. w. e. t. i. s. t. a. n. t. i. a. s. i. s. e. w. e. e. t. w. o. d. i. x. x. a. i. x. i. e. r. e. l. i. g. i. o. s. i. t. a. t. e. x. o. r. d. e. a. d. x. x. l. o. A. r. i. s. t. o. t. e. l. i. c. i. s. l. i. b. e. t. c. i. l.

† Met. b. r. t.

TABULA GENERALIS.
Totius METAPHYSICÆ Synopsin adumbrans.
Partes METAPHYSICÆ sunt duæ.

PROOEMIUM.

De Natura & Constitutione Metaphysica.

I. An datur Metaphysica? R. Affirm.

- 1. Quia datur distinctum objectum & modus considerandi objectum diversus à modo illo, qui datur in aliis disciplinis: Nam in Metaphysica consideratur ens, quatenus ens.
- 2. Quia nulla alia datur disciplina, in qua propriè tam de affectionibus entis, e. g. Uno, Vero, Bono; quam de ejusdem differentiis & divisionibus, ut in Substantiam & accidens agatur.

DE NATURA & CONSTITUTIONE METAPHYSICÆ VI. not.

II. Nomen, circ. quod observ.

1. Etymologia. Metaphysica dicitur à μετα post vel trans, & φυσική naturalis, vel

- 1. Quia Metaphysica agit de iis, quæ res naturales transcendunt, & supra Physicam sunt.
- 2. Quia Metaphysica post Physicam est inventa. Non igitur sic dicitur ratione ordinis naturæ: (Cum quoad ordinem naturæ ea, quæ in Metaphysicis considerantur, sint priora rebus Physicis) sed ratione ordinis inventionis.

2. synonymia. Metaphysica etiam vocatur

- 1. Philosophia absolutè, & quasi per antonomasiā, quia est nobilissima pars Philosophiæ. 4. Metaph. c. 2. et 3.
- 2. Philosophia prima, quia primos conceptus, primaq; principia considerat, in quibus reliquarum omnium scientiarum principia fundantur. 6. Metaph. c. 1. 1. phys. 4. 82. et 2. phys. 4. 26.
- 3. Theologia naturalis, quia quantum lumine naturæ fieri potest, de rebus immaterialibus, incorruptibilibus, actibus puris, &c. tractat. 6. Metaph. c. 1.
- 4. Sapientia, quia de primis rerum causis, & supremis ac difficillimis rebus, & quodammodo de universis entibus disputat. 1. Metaph. c. 2. B. vocatur etiam et

III. Quid sit? R. METAPHYSICA est scientia, quæ contemplatur ens quatenus ens.

Vel, METAPHYSICA est scientia, quæ ens in quantum ens, seu, in quantum à materia abstrahit secundum esse contemplatur. Suarez disp. 1. sect. 3.

IV. Subjectum five Objectum est ens quatenus ens, h. e. ens secundum rem, & rationem à materia abstractum. Res considerata five objectum materiale est ens: Modus verò considerandi five objectum formale est quatenus ens. Sumitur autem particula illa reduplicativa qua vel quatenus non specificativè, sed reduplicativè, ita ut illud quatenus ens dicat causam, vel rationem, cur prædicatum illud, esse subjectum Metaphysicæ, subjecto videlicet enti attribuat.

V. Divisio. Metaphysica dividitur in partem

Generalem seu Communem, quæ de communi entis natura, ejusque communissimis affectionibus agit. Vide pag. 2. & seqq.
Specialem seu Propriam, quæ agit de speciebus entis analogis, ut sunt Substantia & accidens. Vide pag. 23. & seqq.

VI. Theorematum

- 1. Metaphysica est disciplina generalissima & communissima.
- 2. In Metaphysica dantur principia demonstrativa.
- 3. Primum omnium principiorum est: Impossibile est idem simul esse & non esse. Vel, impossibile est, idem simul affirmari & negari de eodem.

Scientia honoratissima 3. Metaph. c. 2. Omnium domina & post. h. e. 2. 8. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. Metaph. c. 3. Scientiarum maxime princeps, cui ceteras scientias tanquam ancillas o con- tradicere. Deiet. 2. Metaph. c. 2. et lib. 3. c. 2.

PARS GENERALIS METAPHYSICÆ.

Caput I. de Natura & Distinctionibus Entis.

I. Quid sit? R. ENS est, quod non repugnat existere, *Mendoza disp. 2. sect. 1. Vel, ENS est, quod habet essentiã realem, i.e. non fictã, sed verã & aptã ad realiter existendũ. Suarez. disp. 2. sect. 4.*

DE ENTE IN COMMUNI II. not.

I. NATURA ENTIS. Ubi not.

- II. Distinctiones. Ens
1. Accipitur, vel
    - 1. *Nominaliter*, five *Substantive*, quatenus est nomen verbale & significat essentiam, vel rem ratione essentia suæ, five actu existat, five non. ESSENTIA est id, quod primò concipitur de re. *Suarez. d. 1.*
    - 2. *Participialiter* five *Adjective*, ut est participium verbi *Sum*, & significat existentiam five rem actu existentem. EXISTENTIA est illa ratio, per quam res sunt extra causas in rerũ natura five actu. *Mendoza. disp. 8.*
  2. Significat, vel
    - 1. *Id, quod habet essentiam*. Sic nihil appellatur ens, nisi ponat aliquid in re, five nisi sit aliquid positivum: *Unde privationes & negationes entia dici nequeunt.*
    - 2. *Veritatem propositionis*. Sic omne illud ens vocari potest, de quo propositio affirmativa potest formari. *Hoc modo etiam privationes, negationes, & entia rationis entia vocari possunt. Ar. aliarum ens comple.*
  3. Est vel
    - Reale*, quod habet esse à parte rei actu vel potentia. *Mendoza disp. 19. sect. 1.*
    - Rationis*, quod habet esse objective tantum in intellectu. *Seu*, quod à ratione cogitatur ut ens, cum tamen in se entitatem non habeat. *Suarez. disp. 54.*
  4. Est vel
    - Per se*, quod præcisè habet ea, quæ ad essentiam, integritatem, vel complementum talis entis in suo genere per se & intrinsece requiruntur. *Suarez.*
    - Per accidens*, quod constat ex aliquo, quod neque ad essentiam, neque ad integritatem, nec ad complementum rei in suo genere per se & intrinsece requiritur.
- III. Conceptus Entis est
- Formalis*, dicitur actus ipse seu verbum, quo intellectus rem aliquam, seu communem rationem concipit. *Suarez. disp. 3.*
  - Objectivus*, dicitur res illa, vel ratio, quæ proprie & immediate per conceptum formalem cognoscitur, seu repræsentatur. *ibid.*
- IV. Theoremata
1. Ens est primo cognitũ, *cognitione originali, & actuali confusa.*
  2. Ens in respectu ad inferiora, *nempe ad Deum & creaturas substantiam & accidens*, non est æquivocum, neque univocum, sed analogum.
  3. Ens quale non habet principia. *sc. essendi non a cognoscendi.*
- II. ATTRIBUTA, five AFFECTIONS ENTIS, de quibus Cap. seq.

Pars Generalis Metaphysicæ.

Caput II. de Affectionibus Entis in communi.

De AFFECT. Entis not.

- I. An habeat Veras aliquas affectiones? R. Affirm. quia enti competunt aliqua, quæ cum ipso reciprocantur, nec tamē sunt primus ejus conceptus, sed primum conceptū sequuntur, e.g. *Unum, verum, bonum, esse actu vel potētia.*
- II. Quotuplices? R.
  - Simplices*, quæ enti adæquatè insunt, & cum eo convertuntur sub uno conceptu: *De quibus Cap. 3. & seqq.*
  - Disjuncta*, quæ cū ente reciprocantur sub disjunctione: *Sunt q.*
    - Immediata*, quæ entis conceptum immediate sequuntur, vel saltem non mediante aliquo attributo simplici. *Cap. 6. & sequentibus.*
    - Mediatæ*, quæ mediante aliquo attributo simplici enti conveniunt. *Cap. 15. & seqq.*
- III. Theorematā
  - 1. Affectiones entis sunt reales, *quia cōpetunt enti citra mentis operationē.*
  - 2. Affectiones vel Attributa entis, de ente possunt demonstrari.
  - 3. Affectiones entis non differunt re ipsa ab ente, sed ratione.

Cap. III. de Uno.

AFFECTIONES SIMPLICES sunt:

- I. Quid sit? R. Unum est, quod est in se Indivisum.
  - Per se*, Hoc idem est, quod ens per se supra Cap. 1. definitum.
    - Quæ sunt revera in se divisa vel unita, vel*
      - Sine ordine: *ut acerbis lapidum.*
      - Cum ordine: *ut exercitus.*
      - Artificialiter: *ut domus.*
      - Naturaliter: *ut Subjectum & accidens. Duo accidentia.*
  - 1. vel *Per accidens*. Hoc constat ex iis, *vel*
  - II. Quotuplex? R.
    - 2. vel *Indivisibile*, quod nec actu divisum est, nec dividi potest.
    - Indivisum*, quod actu quidem divisum non est, aptum tamen, ut dividatur. *Hoc dicitur compositum.*
    - Universale*, Unitas Universalis consistit in divisione alicujus naturæ in plures naturas similes sub eodem nomine & ratione cum aptitudine, ut in eas dividatur, *Suarez. disp. 6. sect. 13.*
    - 3. vel *Formale*, Unitas formalis appellatur, quæ per se & immediate convenit essentiæ sive naturæ, prout præscindit ab esse, quod habet in individuis.
    - Individuale*, Unitas Individualis non solum dicit indivisionem, sed etiam ineptitudinē ad divisionem in plura quæ talia sunt, quale est ipsum divisum. *Suarez. l. d.*
  - III. *Oppositum est MULTUM*, quod actu divisum est.
    - 1. Quod non est unum, illud ne est quidem.
  - IV. Theorematā
    - 2. Tantum de uno quæque habent, quantum de ente.
    - 3. Unum non addit supra ens aliquod positivum.
- I. UNUM, de quo IV. not.
- II. VERBUM, de quo Cap. 4.
- III. BONUM, de quo Cap. 5.

B

imple

di.

Pars Generalis Metaphysicæ.

Caput IV. de Vero.

De VERO V. not.

I. Nomen, circa quod observ. Veritatem considerari

- 1. In actu exercito, seu materialiter, quando certæ alicujus rei veritas inquiritur. Hæc consideratio ad omnes pertinet disciplinas, quid enim verè sit ens, substantia, accidens, Metaphysicus tractat, quid verè sit linea, Mathematicus, in concreto.
- 2. In actu signato, seu formaliter, quando ipsa natura veri formalis, quod scilicet sit, in se consideratur. In abstracto.

II. Quid sit? VERUM sive VERITAS est conformitas intellectus cum re.

Incomplexa, est ipsius rei veritas, qua quodvis ens in sua essentia dicitur verum, quia habet essentiam sibi debitam.

III. Quotuplex? R. Veritas est

- 1. vel
- 2. vel

Complexa, quæ in compositione & divisione terminorum simplicium consistit; & est veritas propositionum nempe conformitas intellectus componentis & dividensis cum rebus compositis & divisis.

In significando, quæ propriè reperitur in vocibus vel scripturis aut etiam in conceptibus, quos non ultimos vocant. Suarez. disp. 8. V. Grammatica

In cognoscendo, quæ est in intellectu cognoscente res, seu in cognitione & conceptione ipsarum rerum. ibid. V. Logica

In essendo, Hæc veritas est in rebus ipsis, quæ ab illa denominantur veræ, ibid. V. Metaphysica.

Quid sit? R. FALSUM est, quod apparet id, quod non est. Vel, FALSUM est disconvenientia seu inadæquatio, quæ est inter iudicium intellectus componentis & dividensis, & rem ipsam, prout est in se. Suarez. disp. 9. sect. 1.

IV. Oppositum. Vero opponitur

1. FALSUM ubi not.

2. Quot modis res dicatur falsa? R.

1. Propter similitudinem ad rem veram, ratione cujus occasionem falsitatis nobis præbet, ut illud existimemus esse quod non est, Hoc modo aurichalcum dicitur falsum aurum. Suarez.

2. Quia est objectum falsæ enunciationis, quod tamen objectum est objectivè tantum in intellectu. Sic idolum dicitur falsus Deus. Suarez.

3. Quia non est adæquata & conformis arti, Hic modus habet locum in artefactis. Suarez.

2. IGNORANTIA, quæ est vel

Secundum puram negationem, quando simpliciter aliquid ignoratur, & nihil de re aliqua intelligitur. κατὰ ἀνογνωσιν.
Secundum prævam dispositionem, quando falsa opinio & error habetur de re aliqua. κατὰ διάθεσιν.

V. Theoremata

- 1. Veritas quamvis in simplici mentis operatione reperitur, speciali tamen ratione est in compositione & divisione.
- 2. Verum significat rem cognoscibilem, sicut est.
- 3. Verum uti & falsum est denominatio extrinseca rebus.
- 4. Falsitas non competit rebus secundum se, b.e. nulla res dicitur falsa relata ad id, quod est, sed relata ad id, quod non est.

Pars Generalis Metaphysicæ

Caput V. de Bono

I. Nomen. Bonum uti & malum accipiuntur vel } In abstracto, sive formaliter, & sic bonum est ipsa perfectio in esse debita; & malum carentia talis perfectionis.
In concreto, & sic bonum est res habens perfectionem debitam, & malum est res carens perfectione debita.

II. Quid sit? R. BONUM est, quod alicui est conveniens. Suarez disp. 10. sect. 1. Vel BONUM est perfectio inesse debita. Varquez. disp. 23.

De BONO V. not.

- 1. vel } Verum, quod tale est, quale existimatur & cognoscitur. Suarez. disp. 1. sect. 2.
- 1. vel } Apparens, quod existimatur, non tamen est re. Suarez ibid.
- 2. vel } Naturale, quod est consentaneum cuicunque naturæ secundum id, quod naturaliter est, vel naturaliter operari potest. Suarez ibid. Physicū.
- 2. vel } Morale, quod est consentaneum rei, ut liberè operatur. ibid. Ethicū.
- 2. vel } Transcendentale, quod dicit in communi perfectionem rei convenientem, præsertim illam, quam unaquæque res habet per entitatem suam. ibid. Metaphysicū.
- 3. vel } Per essentiam, quod à se ipso & per se ipsum bonum est, ut Deus.
- 3. vel } Per participationem, quod suam perfectionem habet ab alio dependentem. Quæ ratione omnia excepto solo Deo bona sunt.
- 4. vel } Simpliciter seu Absolutè bonum quod in se bonum est.
- 4. vel } Alteri bonum, quod dirigitur ad alium. Dicitur autem bonum alteri non exclusivè, sed præsupponit bonum in se.
- 5. vel } Jucundum seu Delectabile, quod homini est conveniens absque ordine ad delectationem, quam tale bonum secum affert. Suarez l. d.
- 5. vel } Honestum, quod homini est conveniens absq; ordine ad delectationem, sed solum, quia per se decet, vel conveniens homini, ut sic, ibid.
- 5. vel } Utile, quod licet ex se spectatum delectationem non afferat, neque ex se deceat, aut conveniens sit homini, tamen ut conferre potest ad aliud bonum obtinendum, conveniens censetur. ibid.

1. Quid sit? R. MALUM est privatio perfectionis debitæ in esse Suarez. disp. 11 sect. 1.

IV. Oppositum est MALUM, Ubi not.

- 1. vel } Absolutè malum, quod in sola privatione positum est.
- 1. vel } Alteri malum est vel } Naturale, est omnis privatio naturalis boni naturæ debiti, seu omne id, quod natura sua est disconveniens alteri naturæ. ibid.
- 2. Quotuplex? R. } } Morale, quod est disconveniens naturæ liberæ quatenus libera est. ibid.
- 2. vel } Culpa, est inordinatio in actione vel omissione libera seu carentia perfectionis debitæ secundum liberam actionem, Suarez ibid.
- 2. vel } Pœna, est quælibet alia carentia boni debiti contracta seu inflicta ob culpam. ibid.

V. Theorematum } 1. Omnia bonum appetunt.
} 2. Omne bonum est communicativum sui.
} 3. Res Mathematicæ, quatenus sunt ejusmodi, non sunt bonæ.

Pars Generalis Metaphysicæ.

Cap. VI. de Actu.

Esse actum, est esse perfectionem alicujus, sive esse principium, quo res est, h.e. extra causas consistens. Esse actu, est quasi affectio & modus entis, nempe constitutum esse extra nihil & suas causas, h.e. illud dicitur esse actu, quod verè existit.

1. Aliud est

I. Nomen, Ubi not.

2. Actus sumitur vel

Respective, quatenus importat ordinem ad potentiam, & per eum definit aliquid esse in potentia, si in ea fuerit. Absolutè, prout in se est actuale quid, & non potèntiale, quavis nihil aliud actuet: ut Deus.

II. Quid sit? ACTUS est, qui dirigitur ad potentiã, eamq; perficit.

1. vel

Purus, qui excludit omnem potentiam sc. passivam. Vel: est tale & tam perfectum ens, quod nullam habet potentialitatem ad recipiendum aliquid aliud perfectionis & entitatis, ut est solus Deus, Gregor. de Valent. tom. I. d. 1. q. 5.

Impurus, cui semper aliquid potentiæ sc. passivæ admixtum adhæret, Talis actus est omnis creatura.

2. vel

Primus, est ipsa rei forma, quæ neque importat operationem neque negationem operationis, sed ab utraque est præcisa, h.e. actus primus sive operetur sive non.

Secundus, est actio à forma procedens.

3. vel

Formalis, quo ipsa forma esse dicitur, ac perfectis ac completis entibus suum esse distinctum communicare.

Entitativus, qui respõdet potentiæ objectivæ, & est ipsa existèntia rei, h.e. vera rei positio extra nihil.

4. vel

Signatus, est ratio formalis, sive conceptus quidditativus alicujus rei in se considerata.

Exercitus, est res substrata ratione formali, vel ipsa ratio formalis ut alicui rei competit.

5. vel

Essentia, qui rem ita actuat, ut ejus essentia constet, quæ definitione exprimitur, ut in homine actus essentia est esse animal rationale.

Existentiã, qui est complementum essentiæ dans ultimum esse rei, ut in Petro, Paulo, &c. Tò hoc esse rationale.

1. Cujus est actus, ejusdem est potentia.

2. Actus prior est potentia.

IV. Theoremata

3. Actus & potentia opponuntur privativè. Si potentia ratione adjuncta privationis, & ut excludit actum, consideretur.

POTENTIA. VII.

II. PRINCIPIUM, vel PRINCIPIATUM, Cap. 7.

III. CAUSA vel CAUSATUM, Cap. 9. & seqq.

IV. NECESSARIUM vel CONTINGENS, Cap. 14.

Aff. & DISJUNCTÆ IMMEDIATE sunt:

I. esse vel

ACTU, Ubi not.

III. Quotplex sit? R. Actus est.

Pars Generalis Metaphysicæ.

Cap. VII. de Potentia.

I. Nomen, ubi not.

1. Aliud est } *Esse potentiam*, hoc significat vim & aptitudinem, per quam aliquid esse potest.
 } *Esse in potentia*, hoc significat illud, quod nondum est, sed tamen esse potest, adeoque adhuc est in suis causis.

2. Potentia sumitur vel } *Transcendentaliter*, h. e. tam late, prout cum suo opposito nempe actu dividit omne ens, & certæ alicujus categoriæ terminis non cohibetur.
 } *Prædicamentaliter*, prout solam illam potentiam comprehendit, quæ est in secunda specie qualitatis. Hæc continetur sub potentia transcendentali.

Quid sit? R. POTENTIA est, qua ens esse posse intelligitur, quando nondum est.

1. Quid sit? R. Potentia activa est, quæ virtute continet aliquem effectum, illumque potest producere, *Mendoza Phys. dispa. 2. sect. 2.*

1. vel } *Infinita*, solius Dei est } *Ordinata*, est ipsa Dei potentia quatenus accommodata est exequendæ alicui legi à Deo institutæ. *Fonsæca lib. 9. c. 1. q. 9.*
 } *Absoluta*, quatenus per eam Deus potest facere omne id, quod fieri contradictionem non implicat.

2. vel } *Activa, de qua 2. not.* } *Quotuplex? R.*
 } *1. vel* } *Finita* est creaturarum propria.
 } *2. vel* } *Rationalis* seu *Libera*, est indifferens ad utrumque oppositorum; *Vel*: quæ positis omnibus requisitis ad agendum potest agere & non agere.
 } *Irrationalis* seu *Naturalis*, quæ ad unum tantum est determinata; sive quæ alteram tantum contradictionis partem respicit.

3. vel } *Passiva*, quæ recipere potest aliquam formam. *Mendoza l. d.*
 } *Objectiva*, est non repugnantia rei ad essendum *Mendoza l. d.*
 } *Naturalis*, quæ viribus naturæ cum generali Dei concursu potest perducere ad actum. *Fonsæca lib. 9. c. 1. q. 4. sect. 1.*
 } *Obedientialis*, quæ res aliqua apta est ad actum aliquem supernaturalem cum concursu Dei speciali.
 } *Proxima*, cui immediate responderet actus
 } *Remota*, inter quam & actum alius mediat & intercedit actus, *Potentia remota, si nimis remota est, amittit nomen potentia.*

IV. Theoremata } 1. Cujus est potentia, ejusdem est actus.
 } 2. Quod transit de potentia ad actum, mutatur.
 } 3. Potentia non excedit suum objectum adæquatam.

De POTENTIA. IV. not.

III. Quotuplex? R. Potentia est

I. Quid sit? R. PRINCIPIUM est primum, unde aliquid aut est, aut fit, aut cognoscitur, Arist. lib. 5. Metaph. c. 1. Vel, PRINCIPIUM est id, à quo aliquid procedit quocumque modo. D. Thom. part. 1. q. 33. art. 1.

II. Requisita. Ut aliquid principium alicujus dicatur, requiritur

- 1. Ut sit aliquo modo prius eo cuius est principium. Hoc indicatur ipso nomine principii.
- 2. Ut sit aliqua connexio inter illa, vel consecutio unius ad alterum. Sic infans heri natus licet sit prior eo, qui hodie natus est, non tamen dicitur principium eius, quia inter illos nulla intercedit connexio.

In fieri, unde aliquid fit. Sub Principio rei in fieri continentur omnia principia rerum successiva: ut sunt modus & tempus; tum operationum, quæ suum esse in fieri habent.

In facto esse, unde aliquid est. Sub principio rei in facto esse continentur omnia principia rerum, quæ suum esse habent in facto esse.

III. Quotuplex? R. Principium est.

1. vel

Cognitionis quod vel

Incomplexum, ut sunt rei affectus, operationes, proprietates, accidentia, quæ ducunt in cognitionem alicujus causæ vel essentiæ.

Complexum, cujusmodi sunt axiomata & propositiones universales; e. g. Totum majus est suis partibus.

2. vel

Causale, quod habet verum influxum causalem in aliud, estque idem quod causa.

Non causale, quod habet rationem principii citra influxum causalem. Sic privatio est principium non verò causa: Pater est principium Filii in Trinitate.

IV. Cognatum, est PRIUS de quo not.

1. Quot modis dicatur? R.

- 1. Tempore, quod est vetustius & antiquius.
- 2. Naturâ, quod in naturali essendi ordine antecedit.
- 3. Ordine, quod ante aliud subsequens est dispositum situm & collocatum.
- 4. Dignitate, quod est melius & præstantius.
- 5. Cognitione, quod est notius & facilius.

2. Oppositum, est POSTERIUS. Quot modis dicitur prius, tot modis etiam dicitur posterius.

V. Theoræmata

- 1. In principiiis non datur progressus in infinitum.
- 2. Principia essendi sunt etiam principia cognoscendi; Ex quibus aliquid dependet in esse, ex iisdem etiam dependet in esse cognosci.
- 3. Principium latius patet quàm causa.

PRINCIPIATUM, quod ordinem habet ad principium tanquam posterius ad prius.

Sequuntur
PRINCIPIUM, de quo V. not.

I. Quid sit? R. CAUSA est principium per se influens esse in aliud. *Suarez* disp. 12. sect. 2.

II. Causalitas, est ratio formalis causæ. Est autem aliquid formaliter causa, non quando potest causare, sed quando actu causat. *Vel*, Causalitas sive Causatio est influxus ille seu concursus, quo unaquæque causa in suo genere actu influit in effectum. *Suarez. ibid.*

Sequuntur
CAUSA, de qua V. not.

III. Quotuplex? R.

- 1. vel *Actu*, quæ actu & re verè influit in effectum.
- 2. vel *Potentia*, quæ actu non influit in effectum, habet tamen potentiam influendi. *Hæc propriè non est causa.*
- 3. vel *Vera*, quæ verè & realiter influit in esse effectus.
- 4. vel *Sine qua non*, quæ licet non habeat verum influxum in esse effectus, effectus tamen sine ea esse vel fieri nequit.
- 5. vel *Totale sive Solitaria*, quæ ita influit in effectum, ut non concurrat alia causa ejusdem ordinis in eodem genere.
- 6. vel *Partialis sive Sociæ*, quæ influit in effectum concurrente simul alia causa ejusdem ordinis in eodem genere.
- 7. vel *Remota seu Mediata*, quæ influit in effectum interveniente alia causa ejusdem generis.
- 8. vel *Proxima seu immediata*, quæ ita influit, ut non interveniat alia causa ejusdem generis.
- 9. vel *Subordinata* vel *Essentialiter*, Causæ essentialiter subordinatæ sunt quælibet causæ duæ ejusdem generis, quæ ita sunt affectæ inter se, ut altera ex natura sua pendeat ab altera in causando. *Fonseca lib. 2. c. 2. q. 1.*
- 10. vel *Accidentaliter*, Causæ accidentaliter subordinatæ sunt quælibet duæ causæ ejusdem generis, quæ ita sunt affectæ inter se, ut altera pendeat aliquo modo ab altera, non tamen in causando.
- 11. vel *Non subordinata*, quæ nec sua natura in causando nec alio modo ab altera dependet.

IV. Quot sint? R. Quatuor, vel

- 1. *Interna*, quæ intra rei, cuius sunt causæ, essentiam continentur: ut **MATERIA, Cap. X.**
- 2. *Externa*, quæ essentiam effectus non ingrediuntur: ut **FORMA, Cap. XI.**
- 3. **EFFICIENS, Cap. XII.**
- 4. **FINIS, Cap. XIII.**

V. Theoremata

- 1. Nihil est causa sui ipsius.
- 2. Causa prior est causato.
- 3. Causa non est deterior effectui.
- 4. Quicquid est in effectui, præexistit in causa.

CAUSATUM, quod ex causa suum esse habet: *Vel*, quod à causis suis dependet.

Pars Generalis Metaphysicæ.
Caput X. de Materia.

I. Quid sit? R. MATERIA est id, ex quo quippiam fit eo pacto, ut insit. *Arist. lib. 2. Phys. c. 3.* Vel, MATERIA est principium internum, quod per potentiam passivam sive receptivam in rem influit

II. Causatum sive Effectus Materia est.

Primarius & adequatus est compositum, quod primario intenditur. Secundarius & inadecuatus est forma, quæ in composito sicut pars continetur, & causatur à materia propter compositum: Forma enim à materia ratione potentia passiva dependet, & è potentia materiae educitur. Ergo materia est causa formæ, & forma causatum materiae.

III. Causalitas materiae tum respectu formæ, tum respectu compositi est vel

In fieri, est generatio, non tamen, ut est actio & importat dependentiam ab agente, sed ut est passio & dicit dependentiam à materia, Actio & passio eadem est entitas, dicitur enim actio, ut concipitur tanquam dependentia à potentia activa; Passio verò appellatur, ut respicit patiens, & importat dependentiam à materia.
In facto esse, est unio inter materiam & formam, prout illa unio sumitur ex parte materiae. h.e. prout est subjectivè in materia & potest dici receptio formæ, & per eam ut sic non forma, sed materia perficitur.

De MATERIA V. not.

IV. Quotuplex? R.

Ex qua, id est, ex quo aliquid est vel fit: Est q₂

- 1. vel { Prima, est primum subjectum, ex quo inexistente res fiunt, & in quod ultimo resolvuntur.
- { Secunda, quæ ita est materia alicujus, ut ipsa constet ex alia materia.
- 2. vel { Permanens, ex qua aliquid est vel fit salva manente ejus essentia: Sic ex auro fit poculum.
- { Transiens, ex qua mutata nec essentiam suam retinente res fit: Sic ex ovo fit pullus.
- 3. vel { Proxima, ex qua aliquid immediatè est vel fit.
- { Remota, ex qua mediante alia materia aliquid est vel fit. Vel, quæ ita est materia alicujus, ut sit prius materia alterius.
- 4. vel { Sensibilis est ipsa substantia, habens qualitates sensibiles, h.e. quæ primo & per se sunt objecta aliquorum sensuum. *Sonc. lib. 6. q.*
- { Intelligibilis est ipsamet substantia considerata absque qualitatibus sensibilibus. *ibid.*

In qua est subjectum, in quo aliquid est vel fit.
Circa quam est objectum, circa quod agens versatur.

V. Theorematum

- 1. Ratio causandi materiae est potentia passiva sive receptiva, quia ratione potentiae passivae forma producitur, & pendet è materia, ejusq₂ ratione materia cum forma unitur.
- 2. Materia est determinabilis.
- 3. Quod caret materia, expers est passionis.

I. Quid sit? R. FORMA est ratio essentiæ sive quidditatis. *Arist. lib. 2. Phys. cap. 3.*
Vel, FORMA est substantia quædã simplex & incompleta, quæ ut actus materia cum ea constituit essentiã substantiæ compositæ: *Suarez disp. 15. sect. 5.*

II. Causatum sive Effectus forma est vel
Primarius, est compositum, nam forma propriam suam essentiã largiendo compositum constituit. Ergo forma est causa compositi.
Secundarius, est materia, non quidem secundum esse suum considerata, & à formæ esse & informatione præcisa, sed ut est informata per formam, quia materia ut informata idem est, quod compositum, nec ab eo secundum rem differt, cum unum nec plura, nec pauciora includat, quam alterum.

III. Causalitas formæ est actualis unio inter materiam & formam, prout illa sumitur ex parte formæ, b. e. prout est subiecti idè in forma, & potest dici aduatio, & informatio materia, & per eam ut sit forma perficitur.

De FORMA V. not.

IV. Quotuplex sit? R.
1. vel Informans, quæ unione Physica conjungitur subiecto. *Mendoza de anima disp. 1. sect. 2.*
2. vel Assistens, quæ nullam habet unionem Physicam cum re, cui assistit, sed tantum propinquitatem ad illam movendam. *Mendoza ibid. Dicitur autè improprie forma, & potius pertinet ad genus causa efficiens.*
3. vel Substantialis, quæ cum subiecto sive materia, quam informat, constituit compositum per se, pertinetq; ad prædicamentum Substantiæ.
4. vel Accidentalís, est accidens in abstracto consideratum constituens cum subiecto unum per accidens: ut albedo, quæ constituit corpus album.
5. vel Totalis, quæ informat omnes partes alicujus continui heterogenei: ut anima, quæ informat omnes partes animalis.
6. vel Partialis, quæ non continuum heterogeneum, sed aliquam ejus partem informat: ut forma carnis, forma ossis, forma cutis.
7. vel Physica, est altera pars compositi contradistincta à materia, & est forma proprie dicta. *Vocatur aliàs Forma paria.*
8. vel Metaphysica est ipsum totum vel quidditas & essentia totius, *Dicitur aliàs Forma totius, estq; improprie forma.*
9. vel Materialis, quæ à materia dependet, ita ut naturaliter extra eam esse non possit. *Tales sunt omnes forma, excepta anima rationali.*
10. vel Immaterialis, quæ citra materiam subsistere apta est: ut anima rationalis.
11. vel Generica, quæ effertur prædicato generico.
12. vel Specifica, quæ effertur prædicato specifico. e. g. albedo in lacte forma specifica dicitur, color verò & qualitas sunt forma generica.

V. Theoremata
1. Ratio causandi Formæ non est aliquod formæ accidēs, sed ipsa ejus entitas, nimirum potentia informandi, quia informatio est causalitas formæ.
2. Per formam res est id, quod est. Vel, Quicquid est per suam formam est.
3. Forma dat esse rei.

C

I. Quid sit? R. CAUSA EFFICIENTIS est id, unde primum principium est mutationis aut quietis. Arist. lib. 2. Phys. c. 3. & lib. 5. Metaph. c. 2. Vel: CAUSA EFFICIENTIS est principium per se influens esse in aliud sine mutatione sui ex præcisa ratione influxus. Mendoza Phys. disp. 9. sect. 1. **II. Causatum est Effectus?**

III. Causalitas efficientis est actio: hæc enim est forma, per quam denominatur agens. Ergo est etiam forma, per quam denominatur efficiens, quia agens & efficiens sunt idem.

Per se, quæ virtutè propria producit effectum. Socin. lib. 12. q. 3. Vel: Causa per se est, à qua directè pendet effectus secundum illud proprium esse, quod habet in quantum effectus est. Suarez, disp. 17. sect. 2.

1. vel { Per accidens, quæ non producit effectum virtute propria, Est q. vel { Ex parte causa, id dicitur per accidens causare, quod per accidens conjunctum est principio per se causandi. Suarez l. d.
Ex parte effectus, id est respectu ejus, quod accidit effectui per se, atque hoc modo ipsamet causa per se alicujus effectus, est causa per accidens ejus, quod conjungitur effectui per se, ibid.

2. vel { Naturalis, quæ ad unum oppositorum determinata absque deliberatione & semper eodem modo, si non impeditur, agit: ut ignis urit.
Voluntaria seu Libera, quæ utrumque respicit oppositorum.

3. vel { Physica, quæ revera influit esse in effectum. Tales causa sunt non tantum naturales, verum etiam libera.
Moralis, quæ imputativè solum influit in effectum. h. e. quæ licet realiter non producat effectum, ita tamen se habet in ordine ad mores, ac si actu influeret, quia non minus imputatur ei effectus, ac si revera & per se ipsum produxisset. Tales sunt causæ applicantes agens ad patiens, item consulentes, præcipientes, rogantes, non impediens, cum possint, & teneantur.

4. vel { Principialis, ubi not. { 1. Quid sit? R. Causa principalis est, quæ per virtutem principalem, id est, nobiliorem, vel saltem æquè nobilem, cum effectum influit in actionem, per quam talis effectus producit. Suarez. *Ubi not. de*
2. Quotuplex? R. { 1. vel { Prima, quæ à nullo dependet, ab ipsa tamen de *causal*
2. vel { Secunda, quæ ab alia causa dependet: quales sunt *cei.*
omnes cause principales, excepto Deo.

Instrumentalis, quæ in effectum per virtutem inferioris rationis seu perfectionis influit. Suarez. disp. 15. sect. 2. *Ubi not. de*
1. Univoca, quæ ejusdem rationis sive speciei est cum effectum: ut homo generans hominem.
2. Equivoca, quæ specie ab effectum differt. Sol. generans *varias*

V. Theoremata { 1. Ratio causandi efficientis est potentia activa: Hac enim est principium, quo causa efficienti sua tribuitur causalitas sc. actio.
2. Causa efficiens eodem modo se habens semper producit idem.
3. Omnia quæ agunt, in virtute primi agentis agunt.

DE CAUSA EFFICIENTE IV. NOT.

III. Quotuplex? R.

1. vel
2. vel
3. vel
4. vel

1. vel
2. vel

1.
2.
3.

- I. *Quid sit?* R. FINIS est causa cujus gratia res est. *Arist. lib. 2. Phys. c. 3.*
- II. *Causatum* sive *Effectus causa finalis* in ordine agentium finitorum per intellectum sunt actus voluntatis sive circa finem, vel circa media versentur, sive ante finis consecutionem eliciantur, vel post eam: isti enim actus sunt propter finem. E. sunt effectus causæ finalis.
- III. *Causalitas Finis*, qua bonum se quasi exerit & exit in actum secundum, non est aliquid præcedens actionem voluntatis, nec etiam aliquid consequens actionem, sed est ipsa voluntatis actio, ut manens ab objecto alliciente, & trahente ad se voluntatem.

- 1. vel { *Terminationis rei*, qui non est causa finalis, sed ultimum extremum cujusq; rei, extra quod nihil ejus reperitur: *ut punctum lineæ.*
Motionis agentis, qui est id, propter quod aliquid agit, & hic finis est causa finalis. *Sic sanitas est finis deambulationis.*
- 2. vel { *Cui* est id cujus gratia aliquid expetitur, ita ut sit simul subjectum cui aliquid appetitur. *Sic finis cui curationis est agrotus.*
Cujus est id, cujus gratia aliquid expetitur, ita ut sit simul subjectum, cui aliquid appetitur, *Sic finis cujus curationis est sanitas.*
- 3. vel { *Formalis*, est actio circa aliquod objectum.
Objectivus, est ipsum objectum actionis: *ut finis ultimus formalis hominis est clara Dei visio, objectivus est Deus ipse.*

De FINE V. not.

IV. *Quotuplex?*
R. Finis est

- 4. vel { *Ultimus*, propter quem alia appetuntur, ipse vero propter nullum aliud: *Est q₃ vel*
Ultimus simpliciter, propter quem, alia in universum omnia sunt. ipse autem propter nihil aliud.
Ultimus in suo genere, propter quem omnia sunt, quæ in aliquo genere vel serie continentur, ipse autem propter nihil eorum, est quæ sub eo genere vel serie continentur,
- 5. vel { *Intermedius*, propter quem ita aliquid est, ut ipse etiam sit propter aliud; *Talis finis est finis est, quatenus propter ipsum aliquid est; est quoque medium, quatenus ipse propter aliud est.*
Principalis, propter quem quis agit ita, ut etsi nullum alium finem sibi haberet propositum, tamen ageret.
Minus principalis, propter quem quis ita agit, ut si ad nullum alium finem actio referretur, non ageret.
- 6. vel { *Internus*, qui ab eo, cujus finis est, attingitur, *hæc acquiritur.*
Externus, qui ab eo, cujus finis est, non attingitur, vel non est in ejus potestate.

V. *Theoremat a*

- 1. Ratio causandi finis est solum bonum, sive re vera, tale sit sive apparens, *quia solum bonum est ratio, sub qua aliquid appetitur.*
- 2. Finis causat sive movet non secundum esse cognitum sive intentionale, sed secundum esse reale. *Sive illud esse reale actum sive potentia, sive etiam secundum existimationem tantum habeat.*
- 3. Finis est primus in intentione & ultimus in executione.

spe
cal
ei.

rans
rmas.

Pars Generalis Metaphysicæ.

Capit. XIV. de Necessario & Contingente.

I. Quid sit? R. NECESSARIUM est, quod nō potest aliter se habere.

1. vel { *Complexum*, est propositio vera, quæ nō potest esse falsā. *Absolutè tale*, quod simpliciter non potest non esse, & planè nullam, ut corrumpatur, causam habet. *Tale est solus Deus.* *Incomplexum vel* *Secundum quid*, quod simpliciter quidem potest esse & non esse propter dependentiam à primo ente, à nulla tamen causa naturali & creata destrui potest.

IV. Quotuplex? R. Necessarium est

2. vel { *Efficiens*, quando effectus indissolubili nexu cohæret cum efficiente. *Appellatur necessitas Physicæ.* *Materia*, quod propter materiã se immutabiliter habet. *Forma*, quod propter formam se immutabiliter habet.

Finis, de quo not. { 1. Quid sit? R. Necessarium in ordine ad finem est, quod ad finis assecutionem exigitur, quamvis de se sit contingens, & tum fieri, tum non fieri possit.

NECESSARIUM. ubi not.

Adeffe, sine quo finis obtineri non potest.

2. Quotuplex? R. { *Ad bene esse*, quod ad commodiorem finis acquisitionem est necessarium, licet absolute finis sine eo obtineri possit.

Sequuntur

3. vel { *Necessitate consequentia*, Necessitas consequentiæ est, quando consequens non est necessarium, nisi posito antecedente, sic tamen, ut tam antecedens, quam consequens sint in se contingentia. *Anton. Andr. l. 5. q. 4.*

Necessitate consequentis, Necessitas consequentis est, quando tam antecedens, quam consequens est in se necessarium, *ibid.*

Absolutè, Necessitas absoluta est, cuius oppositum includit contradictionem. *Gabriel 3. dist. 16.*

4. vel { *Ex suppositione*, Necessitas immutabilitatis ex suppositione dicitur, cum aliquid convenit rei contingenter, si ejus natura absolute consideretur; ex suppositione verò. *b. e. relat. ad certam temporis differentiam* dicitur convenire ei necessario.

1. Omne quod est, quando est necesse est esse.

V. Theorematum { 2. Omne, quod non est, quando non est, necesse est non esse.

3. Necessitas absoluta excludit omnem contingentiam.

CONTINGENS, de quo not.

1. Quid sit? R. CONTINGENS est, quod potest aliter se habere.

2. Quotuplex? R. Est vel { *Equaliter*, quod æque potest contingere atque oppositum.

Ut plurimum, quod frequentius est.

Rarò, quod rarò accidit.

Pars Generalis Metaphysicæ.
Caput XV. de Simplicibus & Compositis.

Affectiones DISJUNCTÆ MEDIATÆ sunt

SIMPLEX,
de quo
III. not.

I. Nomen. Simplex five Simplicitas sumitur

1. Ut opponitur composito formaliter. Hoc modo si sumantur, Simplicitas & Compositio sunt differentie essentialis entis.

2. Ut opponitur divisibili, quo ipso tamen modo etiam composito opponitur, non tamen sub ratione compositi, sed ut divisibile est. Hoc modo si sumantur, Simplicitas & Compositio, sunt differentia accidentales & affectiones entis.

II. Quid sit? R. SIMPLEX est, quod non potest resolvi in plura. SIMPLICITAS dicit negationem compositionis. Suarez. disp. 30. sect. 3.

III. Quotuplex sit? R.

Absolute, quod nullo genere compositionis compositum est: ut essentia divina.

Respectu certi generis, quod non est compositum certo genere compositionis, et si alio genere compositum sit: ut Angelus, qui non constat ex materia & forma aut partibus quantitativis, licet ex essentia & subsistentia componatur.

I. Nomen, Compositio sumitur

1. Pro actione, qua aliqua componuntur, estque idem quod unio, h. e. actus uniuersi, quo quidem modo accepta compositio non est aliquid essentialis compositi.

2. Pro termino actionis, estque aliquid intrinsecum composito ejusque ratio formalis & dicitur unio: Et hac acceptioe impræsentiarum sumitur.

COMPOSITUM, de quo not.

II. Quid sit? R. COMPOSITIO est simul positio vel conjunctio plurium rerum unum tertium constituentium. COMPOSITUM autem erit partes illæ, quæ compositione afficiuntur. Mendoza Phys. disp. 6. sect. 1.

III. Quotuplex sit? R. Compositio est vel

Realis, de qua II. not.

1. Quid sit? R. Compositio realis est, cujus extrema sunt realia realiter à se invicem distincta.

1. Ex materia & forma, & dicitur compositio essentialis. Huc pertinet compositio ex subjecto & accidente.

2. Ex partibus integrantibus.

3. Ex gradibus secundum intensiorem.

4. Ex essentia & subsistentia.

Rationis, Compositio rationis est cognitio componens atque conjungens duo objecta ratione distincta, è quibus resultat tertium. Mendoza Log. disp. 4. sect. 3.

- II. TOTUM & PARS, Cap. XVI.
- III. IDEM & DIVERSUM, Cap. XVIII. & seqq.
- IV. UNIVERSALE, & SINGULARE. Cap. XX.
- V. FINITUM, & INFINITUM, Cap. XXI.
- VI. PERFECTUM, & IMPERFECTUM, Cap. XXII.

C 3:

I. Quid sit? R. TOTUM est, quod continet ea, quæ continentur, ut illa sint unum. *Arist. lib. 5. Metaph. c. 26.*

II. Requisite. Ut aliquid sit Totum requiritur }
1. *Quadam pluralitas*, vel ut aliqua contineantur: ex uno enim non potest fieri rotum.
2. *Partium in Toto unio*, h. e. debent illa plura ita contineri, ut sint unum.

TOTUM,
de quo

1. *Essentiale*,
de quo not.

1. Quid sit? R. Totum essentiale est, cuius partium una est, ut potentia, altera ut actus constituentium unam essentiam.

Physicum, cuius partes sunt realiter distinctæ, nempe *Materia & Forma*.

1. Quotuplex? R.

Metaphysicum seu Logicum, cuius partes sola ratione distinguuntur: ut *species, respectu Generis & Differentia*.

III. Quotuplex? R.

2. *Integrale*,
de quo not.

1. Quid sit? R. Totum Integrale est, quod continet plura constituenta ipsum realiter non per modum actus & potentia, sed per modum continuitatis, vel contiguitatis & colligationis.

2. Quotuplex? R.

Similare, quod constat ex partibus ejusdem rationis sive essentia: ut *aque. Homogeneum*.

Dissimilare, cuius partes essentia differunt: ut *oculus. Heterogeneum*.

3. *Universale*, quod continet partes subjectivas sub se actu, & aptitudine, de quibus prædicatur: *Genus respectu Specierum*.

4. *Numerale*, est numerus comprehendens pluralitatem aliquorum numerorum: ut *duodenarius dicit numerum Apostolorum*.

5. *Potentiale seu Potestativum*, quod constat ex multis potentiis tanquam partibus, quas actu in se continet: ut *anima*.

6. *Perfectionale*, quod attenditur secundum complementum perfectionis substantia individualis: ut *totus Deus, totus Angelus*.

Sequuntur

I. Quid sit? R. PARS est portio Totius, quæ una cum aliis sibi respondentibus est apta Totum constituere.

PARS; de
qua III.
not.

II. Quotuplex?
R. Partes
sunt vel

Essentiales, quarum altera sublata aufertur quidditativus rei conceptus. *Mendoza a Phys. disp. 1. sect. 2.*

Integrales,
Ubi not.

1. Quid sint? R. Partes Integrales sunt, quarum una sublata tollitur compositi integritas, non tamè conceptus quidditativus, *Mendoza a ib.*

2. Quotuplices? R.

Similares, quarum substantia sive essentia est eadem: ut *ossa, caro*.

Dissimilares, quæ in partes essentia differentes plures sunt dividuæ: ut *caput*.

III. Theorematum

1. Unum idemq; diverso respectu potest esse pars & totum.
2. Totum est majus qualibet sua parte.
3. Pars prior est toto.

Pars Generalis Metaphysicæ.

Caput XVII. de Eodem & Diverso.

Relativè sive formaliter, quando importat relationem, & quicquid hoc modo dicitur idem, sibi ipsi vel alteri dicitur idem in quo maximè ab unitate distinguitur: Unum enim est conceptus absolutus; Idem verò respectivus.

I. Nomen Idem sumitur vel

Negativè sive fundamentaliter, quando id dicitur Idem, quod non est ab aliquo diversum seu distinctum; & hoc modo ferè nihil differt ab Uno, nisi quod unum dicat negationem divisionis in se: Idem verò divisionis negationem à se sive ab eo, cum quo ens idem esse dicitur.

II. Quid sit? R. IDEM consistit in negatione divisionis vel distinctio- nis à se sive ab eo, cum quo idem esse dicitur. Suarez. disp. 7. sect. 3. IDENTITAS est res una explicata uno aut pluribus concepti- bus. Mendoz a disp. Metaph. sect. 1.

Sequuntur

IDEM, quo not.

III. Quotuplex? R. Identitas est

- 1. Generica, est illarum, quæ conveniunt in uno communi genere. Huc refertur Identitas Analo- gica, qua quadam conveniunt in Analogia & si- militudine.
  - 2. Specifica, qua individua ejusdem speciei conveniunt in eadem Specie.
  - 3. Numerica, tribuitur illis, quæ unum sunt numero ut Petrus juvenis, & Petrus senex.
- Per se, quæ vel
- 1. Causalis, qua duo entia vel plura conveniunt respectu cau- sæ vel efficientis, vel materiæ, vel formæ, vel finis.
  - 2. Effectiva, qua duo entia vel plura respectu alicujus effecti conveniunt.
  - 3. Subjectiva, qua duo accidentia idem dicuntur esse subje- cto, quia in uno atq; eodem Subjecto sunt.

IV. Cognata

SIMILIA sunt, quorum qualitas est una: ut homo & bulla sunt Similia ob fragilitatem. ÆQUALIA sunt, quorum quantitas est una: ut gemelli & coetanei sunt æquales in tempore vite.

V. Theoremata

- 1. Quot sunt modi distinctionis, tot possunt esse modi identitatis.
- 2. Quæ in uno tertio sunt eadem, inter se sunt eadem.
- 3. Idem manens idem aptum natum est facere idem.
- 4. Simile non est idem.

DIVERSUM de quo not.

I. Quid sit? R. DIVERSUM est, quod est aliud quid & opposi- to planè modo atque idem dicitur. II. Quotuplex? R. Sine pugna, unde oritur DISTINCTIO, Cap. seq. Diversa sunt vel Cum pugna, & sic diversitas infert unam OPPOSITIO- NEM, Cap. XIX.

Quid sit? R. DISTINCTIO est unū conceptum nō esse alium *Mendoza Metaph.*
disp. 6. sect. 1. Vel: DISTINCTIO est negatio unius conceptus ab alio, ibid. sect. 4.

I. Quid sit? R. DISTINCTIO REALIS est, quæ existit à
parte rei. *Mendoza a. ibid. sect. 2.*

2. Signa distinctionis realis sunt
- 1. Quando duæ res sunt, in diversis suppositis, & quando non uniuntur.
  - 2. Realis separabilitas.
  - 3. Ratio causæ, quæ ab effectu suo realiter differt.

Realis seu secundū rem, ubi not.

Realis in specie sic dicta, quæ vel

- Positiva, est inter res positivas & reales, quarum una non est alia. Hæc est propriè distinctio realis. *Suarez. disp. 7. sect. 1.*
- Negativa est inter ens & non ens, aut inter nō entia omnino diversa. Hæc distinctio negativa per proportionem vel analogiā ad positivam intelligenda ac declaranda est, *ibid.*

3. Quotuplex? R.

II. Quotuplex? R.

- Modalis, de qua 2. not.
- 1. Quid sit? R. Distinctio modalis est, quæ reperitur inter duos modos; vel inter modum & rem. *Mendoza a. l. d. Sive, Distinctio Modalis est, qua entia per modos, seu ipsi modi cum inter se, tam ab entibus distinguuntur. Fonseca. l. 5. c. 6.*
  - 2. Modus, est revera aliquid extra intellectum, ita tamen se habet, ut intrinsecè rem aliquā singularem actu afficiat, determinet, ipsique affixus sit, ut per nullam potentiam esse possit, nisi actu eam afficiat. *Sic sessio & presentia Petri sunt modi, Petrus autem est res.*

Rationis, de qua not.

I. Quid sit? R. DISTINCTIO RATIONIS est, quæ formaliter & actualiter non est in rebus, quæ sic distinctè denominantur, prout in se existunt, sed solū, prout substant conceptibus nostris, & ab eis denominationem aliquam accipiunt. *Suarez. l. d.*

2. Quotuplex? R.
- Rationis ratiocinantis, quæ non habet fundamentum in re, quia oritur solum ex negotiatione & operatione intellectus. *Suarez l. d.*
  - Rationis ratiocinatae, quæ habet fundamentum in re. Hæc distinctio fit per conceptus inadæquatos ejusdem rei. *Suarez. ibid.*

DE DISTINCTIONE II. not.

I. *Nomen*. Oppositio sumitur } 1. *Generaliter*, pro quacunq; diversitate, vel repugnãtia rerum seu extremorum: Et hoc modo idem est oppositio, quod diversitas & distinctio.
2. *Propriè & magis strictè*, pro repugnantia inter certa & definita extrema peculiari habitudine interea inventa.

II. *Quid sit?* R. OPPOSITIO est repugnantia aliquorum non permittentium se simul & semel in uno subjecto respectu ejusdem.

1. *Quid sit?* R. OPPOSITIO CONTRADI-
CTORIA est inter ens & non ens, vel inter puram affirmationem, & puram negationem, *ut homo non homo.*

2. *Quotuplex?* R. Contradictio est } *Explicita*, quando expressè aliquid esse & non esse simul dicitur: *ut sedere, non sedere.*
Implicita, quando alterum membrum per alterum evertitur: Dicitur Contradictio in adjecto: *ut ferrum ligneum.*

1. *Quid sit?* R. OPPOSITIO PRIVATIVA est inter habitum seu formam & privationem, *ut: visus & cæcitas.*

2. *Requisita privationis* } 1. *Subiectum habile*. h. e. quod sit aptum ad recipiendum habitum.
2. *Determinatio partu*. h. e. ut privatio sit in ea parte, in qua per naturam inesse potest habitus.
3. *Determinatio certi temporis*, prout tempus à natura est statutum.

Contraria, OPPOSITIO CONTRARIA est inter duos terminos absolutos, qui ita inter se distant, ut se mutuò expellant è communi subjecto, in quo sucesivè possunt esse, nisi alterum insit à natura: *ut calor & frigus.*

Relativa, OPPOSITIO RELATIVA est inter relata opposita, quorum unum non est alterum: *ut Pater & Filius.*

Positiva est inter extrema positiva, *est q;*

- V. *Theoremata* } 1. Inter contradictoria non datur medium.
2. A privatione totali ad habitum naturaliter non datur regressus.
3. Contraria non possunt esse simul in eodem subjecto, *sc. in gradu excellenti.*
4. Contraria sub eodem genere maximè distant.

D

De OPPOSITIONE. V. not.

III. *Quotuplex?* R.

Negativa, est inter extremum positivum, & negativum: *Est q;*

Contradictoria, de qua not.

Privativa, ubi not.

V. *Theoremata*

I. *Nomen*. Univer-
sale variis mo-
dis dicitur

- 2. *In Causando*, quod universaliter causat, estque nihil aliud, quam causa universalis, quæ plura producit effecta, ut: *Deus, Cælum*.
- 2. *In representando* seu *significando*, quod est vox vel nomen, vel imago, vel species plura representans.
- 3. *In predicando*, quod potest de pluribus predicari. *logiç.*
- 4. *In essendo*, quod aptum natum est pluribus inesse. *Hoc propriè ita dicitur, & est hujus loci metaphysicæ.*

II. *Quid sit?* R. UNIVERSALE est, cujus entitas divisibilis est in plures entitates adæquate tales, qualis est ipsa. *Vel*: UNIVERSALE dicitur, quod secundum unam aliquam rationem multis communicatur seu in multis reperitur. *Suarez. disp. 5. sect. 1.*

UNIVER-
SALE, de
quo not.

III. *Requisi-
ta*, Ad U-
niversale
requirun-
tur

- 1. *Unitas* h. e. omne universale est unum quid. Hæc autem unitas non competit objecto, quod universale dicitur, à parte rei, sed per conceptum intellectus.
- 2. *Communitas* sive *aptitudinalis multiplicitas*, h. e. ut sit in multis, ut & ipsum sit multa, quia multiplicatum est ad numerum eorum, quibus inest. Atque hoc universali competit à parte rei citra mentis operationem.

sequitur

IV. *Quot-
plex?* R.

- 1. vel } *Potentia*, est natura communis in singularibus radicata, quæ apta nata est per abstractionem mentis universaliter, & communiter formari. *Vocatur aliàs Univer-
sale in multis.*
- 2. vel } *Actu*, est natura communis jam abstracta & per mentem concepta ut universale quid. *Vocatur aliàs Univer-
sale post multa.*
- 1. vel } *Simpliciter Universale*, quod distinctè & abstractè concipitur.
- 2. vel } *Singularizatum*, quod in singulari exhibetur, & in certo individuo representatur.

SINGULA-
RE de
quo not.

I. *Quid sit?* R. SINGULARE, seu INDIVIDUUM est, quod indivisibile est in plura talia, quale est ipsum. *Vel*: SINGULARE dicitur, quod ita est unū ens, ut secundū eam entis rationē, quæ unum dicitur, non sit communicabile multis ut inferiorib9 & sibi subjectis, aut quæ in illa ratione multa sunt. *Suarez l. d.*

Theoremata

- 1. Omne quod est, eo ipso quia est, singulare est.
- 2. Principia individuationis substantiæ compositæ sunt hæc materia, & hæc forma inter se unita: *Quia materia & forma in communi sumpta sunt principia substantiæ compositæ in communi considerata.*
- 3. Substantiæ simplices, item accidentia & modi rerum nulla habent principia individuationis. *Quia sunt entitates simplices; Ergo carent principiis.*

I. Quid sit? R. FINITUM dicitur, quod certis terminis & limitibus ita est conscriptum, ut in illis finiatur.

FINITUM,
 de quo II.
 not.

II. Quotuplex sit? R. Multiplex ratione

1. *Essentia*, quod habet fines essentia, ita ut aliquando non fuerit, vel aliquando possit non esse, ut: *omnis creatura habet restrictam & finitam essentiam indeq; & perfectionem certis limitibus inclusam, ut in multis deficiat.*

2. *Perfectio*, eius datur finitas

Virtutum, ut potentia, virium, sapientia. Sic in angelis potentia maxima quidem est, tamen finita.
Operationum, ubi agens deficit in operando, nec sua operatione omnia assequi valet. Sic omnis creatura finiuntur in determinatis operationibus.

3. *Durationis*, quod non est æternum adeoque aliquando coepit, indeque est vel in ævo, ut angeli, vel in tempore, ut corpora naturalia initium & finem habentia.

4. *Præsentia*, quod definitur, vel circumscribitur ad determinatum spatium, intra quod est, & non extra illud, atque sic naturaliter nec est in multis, nec in omnibus locis.

Sequuntur

I. Quid sit? R. INFINITUM illud dicimus, quod in suo ambitu cōprehendere non possumus. Scaliger Exerc. 6. sect. 2. Vel: INFINITUM proprie significat id, quod caret limite, fine ac termino. Mendoza Phys. disp. 13. sect. 1.

INFINITUM, de quo not.

II. Quotuplex sit? R.

1. *Duratione*, vel

Ab omni parte, tam à parte ante, quàm à parte post, ut: solus Deus.
 Ab altera parte tantum, scilicet à parte post, non autem à parte ante, quia principium durationis habuit, ut: angelus.

2. *Quantitate*, vel

Continua, quæ quasi in infinitum extendi potest, ut: linea.
Discreta, quæ semper angeri potest, ut: numerus.

3. *Virtute & vigore*, quod tale est vel

Simpliciter infinitum, ut: solius Dei perfectio & virtus.
Intensivè, sive in gradibus virtutum.
Extensivè, in extensione, & multiplicatione rerum.

III. Theoremata

1. Ens finitum in essentia est etiam finitum in attributis.
2. Nihil finitum habet vim infinitam.
3. Finitum non est capax infiniti, sc. activè & naturaliter.
4. Finiti ad infinitum nulla est proportio: sc. essentialis & univoca, bene tamen analogæ & subordinationis.

I. Quid sit? R. PERFECTUM dicitur, extra quod non est ullam partem accipere, seu cui nihil deest, *Arist. lib. 4. Metaph. c. 16. Vel: PERFECTUM est, in quo nihil invenitur, per quod dicatur imperfectum. Averroës lib. 5. Metaph. cont. 21.*

Sequuntur
 PERFECTUM, de quo II. not

II. Quotuplex? R. Perfectio est

- 1. vel { *Simpliciter*, quæ in suo proprio & formali conceptu importat perfectionem absque omni imperfectione. *Vel juxta Anselmum in Monolog. c. 14.* Perfectio simpliciter dicitur illa, quæ in individuo entis melior est ipsa, quam non ipsa: *id est*, quæ in genere entis talem perfectionem dicit, ut nullam majorem vel æqualem excludat. *Suarez. disp. 10. sect. 2.*
- 2. vel { *Secundum quid*, seu in certo genere est, quæ in proprio suo & formali conceptu perfectionem importat imperfectionali admittam.
- 3. vel { *Transcendentalis*, quæ ens dicitur perfectum in sese, quatenus ipsi nihil deest integritate essendi. *Sic infans est ens perfectum, quia perfectio modo habet essentiam humanam.*
- 4. vel { *Naturalis*, quæ rei nihil deest ad bona naturæ, hoc est: quod vires naturæ obtinet perfectas. *Sic homo robustus & sanus est perfectus naturaliter.*
- 5. vel { *Moralis*, est ipsa virtus moralis, & honesta ejus operatio, quando nempe perfectio modo se habet. *Sic homo, qui eminenter est fortis, justus, &c. dicitur perfectus.*
- 6. vel { *Quantitatis*, perfectum quantitatis est, cui nulla quantitatis debita particula deest.
- 7. vel { *Virtutis*, perfectum virtutis est, quod rectè & expeditè suis fungitur operationibus.
- 8. vel { *Finis*, perfectum finis est, quod sine suo fruatur, eamque completere assequitur.
- 9. vel { *Partium*, quæ dicit Totalitatem partium sibi debitarum: *Sic Logica illa perfecta est, quæ non deficit in aliqua parte ad ipsam attinente.*
- 10. vel { *Graduum*, quæ omnibus gradibus debita suæ perfectionis gaudet, abundatque quadam excellentia. *Sic Cicero dicitur perfectus orator.*

IMPERFECTUM, de quo II. not.

I. Quid sit? R. IMPERFECTUM id est, quod deficit à debita sibi perfectione.

II. Quotuplex? R. imperfectio est
 vel

- Privativa*, quæ est carentia perfectionis debite inesse: *ut cecitas, surditas, claudicatio.*
- Negativa*, quæ est carentia perfectionis, quæ per naturam inesse non debet in illo, cui negatur. *Sic arbor dicitur imperfectior homine, quod non possit loqui, ut homo.*

PARS SPECIALIS METAPHYSICÆ.

Caput I. de Substantia.

1. Etymologia; Substantia dicitur à substando. In verbo autem substandi, & in nomine substantia ab eo sumto duæ rationes seu proprietates indicantur: una est absoluta scilicet essendi in se ac per se, quam propter eius simplicitatem per negationem essendi in subjecto declaramus; alia est quasi respectiva, sustentandi accidentia. Suarez, disp. 33. sect. 1.

I. Nomen Ubi not.

2. Homonymia, Substantia sumitur

- 1. Generaliter; pro quovis ente.
- 2. Pro essentia, quomodo definitio indicat substantiam rei.
- 3. Pro subjecto, quomodo Aristoteles magnitudinem in Mathesi substantiam vocat.
- 4. Prout opponitur accidenti predicamentali. Hæc significatio est hujus loci.

II. Quid sit? R. SUBSTANTIA est ens per se subsistens. Vel, SUBSTANTIA est ens, quod revera proprium esse habet, nec est in alio tanquam in subjecto.

SUBSTANTIAM, de qua not.

1. Quid sit? R. Substantia completa dicitur, quæ est aut intelligitur per modum totius seu integræ substantiæ, quæ sola interdum quasi per Antonomasiam substantia appellari solet, Suarez. l. d.

Completa in essendo, non tamen ultimò completa in subsistendo, cum dependenter subsistat in alio & ab alio unito: ut ignis in ferro ignito.

Completa, ubi not.

3. Quotuplex? R.

1. vel

Completa in existendo, & dicitur vel

Suppositum & substantia singularis completa, & incommunicabilis, non sustentata ab vel in alia.

Persona est substantia individua, intelligens, incommunicabilis, non sustentata in alio.

2. vel

finita, Incorporea, ut angeli vel intelligentiæ. Infinita, ut Deus.

Corporea, ut corpus.

III. Quotuplex? R.

Incompleta, dicitur omnis illa, quæ pars est substantiæ, vel ad modum partis concipitur, quomodo materia & forma substantiæ sunt. Suarez. l. d.

ACCIDENS, Cap. seqq.

Ens dividitur in

Quid sit? R. ACCIDENS est, quod est in alio tanquam in subiecto.

DE ACCIDENTE II. not.

Quantitas
Ubi not.

1. Quid sit? R. QUANTITAS est accidens per se
extensum.

2. Quotuplex?
Continua, cujus partes termino communi copulantur, ut: linea, superficies, corpus.
Discreta, cujus partes nullo termino communi copulantur. ut: numerus.

Absolutum,
ut

1. Quid sit? R. QUALITAS est accidens absolutum à quantitate distinctum *Mendoza*.

Qualitas,
ubi not.

1. *Habitus* vel *Dispositio* est qualitas acquisita vel infusa, qua subiectum redditur promptum ad operandum difficulter vel facile mobilis.

2. *Potentia naturalis* vel *impotentia* est qualitas à natura infusa, qua subiectum redditur potens vel impotens ad aliquid faciendum, aut resistendum, aut suspiciendum.

3. *Patibilis qualitas* vel *Passio*, est qualitas unico sensu perceptibilis, vel appetitus affectio difficulter aut facile mobilis.

4. *Figura* vel *Forma*, est qualitas quantitatem determinatam consequens.

Primum, vel

II. Quotuplex? R.

Respectiva,
ut *Relatio*,
de quo not.

1. Quid sit? R. RELATIO est accidens, cujus totum esse est ad aliud esse, seu ad aliud se habere, seu aliud respicere, *Suarez. disp. 47. sect. 5.*

Secundum dici est res, quæ concipitur & explicatur per modum respectus, cum in re ipsa verum respectum non habet. *Suarez. l. d.*

Secundum esse, quæ revera habet proprium esse cum habitudine ad aliud, *ibid.*

Pradicamentalis, cujus totum esse est ad aliud accidentaliter adveniens immediato fundamento. *Mendoza Metaph. disp. 15. sect. 8.*

Transcendentalis, cujus esse est ad aliud aliquo modo essentialiter adveniens immediato fundamento, *ly* cujus est ens. *ibid.*

2. Quotuplex? R.

1. vel

2. vel

Secundarius, Cap. sequo

Pars Specialis Metaphysicæ.
 Caput III. de Accidentibus Secundariis.

Secund. Accid. resultant ex adjuncto Substantia accidente vel

Absentio, vel ex Relato, ut:

Qualitate, ut:

Actio, de qua not.

1. Quid sit? R. ACTIO est forma, qua principium activum primò in actum reducitur. *Suarez. disp. 48. sect. 5. Vel: ACTIO est ratio formalis, per quam causa activa reducitur in actum & denominatur agens. Mendoza Metaph. disp. 16.*

2. Quotuplex? R.

- Immanens, quæ manet in agente nullamque evidentem mutationem extrinsecus infert, ut: intellectio.*
- Transiens, quæ ab agente exit, & in patiente tanquam in subjecto recipitur, ut: calefactio.*

Passio, de qua not.

1. Quid sit? R. PASSIO est ratio formalis & actus secundus, à quo causa subjectiva est & denominatur patiens. *Mendoza ibid.*

2. Quotuplex? R.

- Perfectiva, per quam patiens perficitur, ut: discere, sentire, videre.*
- Corruptiva, per quam patiens corrumpitur, ut: combustio, & quævis rei destructio, consumptio, & absumptio.*

Quando. QUANDO est id, quod ex adjacentia temporis relinquatur. Thom. in opusc. 48.

Ubi, de quo not.

1. Quid sit? R. UBI est præsentia rei in loco. *Du Triem tr. 1. p. 3. c. 2. a. 6.*

2. Quotuplex? R.

- Circumscriptivum, secundum quod aliquid dicitur esse totum in toto spacio, & pars ejus in parte spaci, quod occupat.*
- Definitivum, secundum quod aliquid est totum in qualibet parte spaci.*

Situs, de quo not.

1. Quid sit? R. SITUS significat dispositionem partium in ordine ad locum. *Suarez. disp. 2. sect. 1.*

2. Quotuplex? R.

- Naturalis, qui est à natura & expositione partium naturalium, ut: in homine caput sursum.*
- Voluntarius & Fortuitus, qui oritur à libera voluntate, & fortuita positione, ut: sessio & cubatio.*

Habitus, ubi not.

1. Quid sit? R. HABITUS est corporis & eorum, quæ circa corpus sunt adjacentia. *Gilbertus.*

2. Quotuplex? R.

- Naturalis, ut in homine habere capillos in capite.*
- Artificialis, vel Ornamenti, ut: annulatum esse.*
- Indumenti, Domesticus, ut: tunicatum esse, qui vel calceatum esse.*
- Militaris, ut: hastatum esse.*

INDEX TITULORUM.

PROOEMIUM.

De Natura & Constitutione Metaphysica.

PARS GENERALIS METAPHYSICÆ.

- Cap. I. *De Natura & Distinctionibus entis.*
II. *De Affectionibus entis in communi.*
III. *De Uno.*
IV. *De Vero.*
V. *De Bono.*
VI. *De Actu.*
VII. *De Potentia.*
VIII. *De Principio & Principiato.*
IX. *De Causa & Causato in Communi.*
X. *De Materia.*
XI. *De Forma.*

- Cap. XII. *De Causa Efficiente.*
XIII. *De fine.*
XIV. *De Necessario & Contingente.*
XV. *De Simplici & composito.*
XVI. *De Toto & Parte.*
XVII. *De Eodem & Diverso.*
XVIII. *De Distinctione.*
XIX. *De Oppositione.*
XX. *De Universali & Singulari.*
XXI. *De Finito & infinito.*
XXII. *De Perfecto & Imperfecto.*

PARS SPECIALIS METAPHYSICÆ.

- Cap. I. *De Substantia.*
II. *De Accidentibus primariis.*
III. *De Accidentibus secundariis.*

FINIS.

Immer Graven

Pa 643

[Faint handwritten scribble]

ULB Halle 3
004 961 560

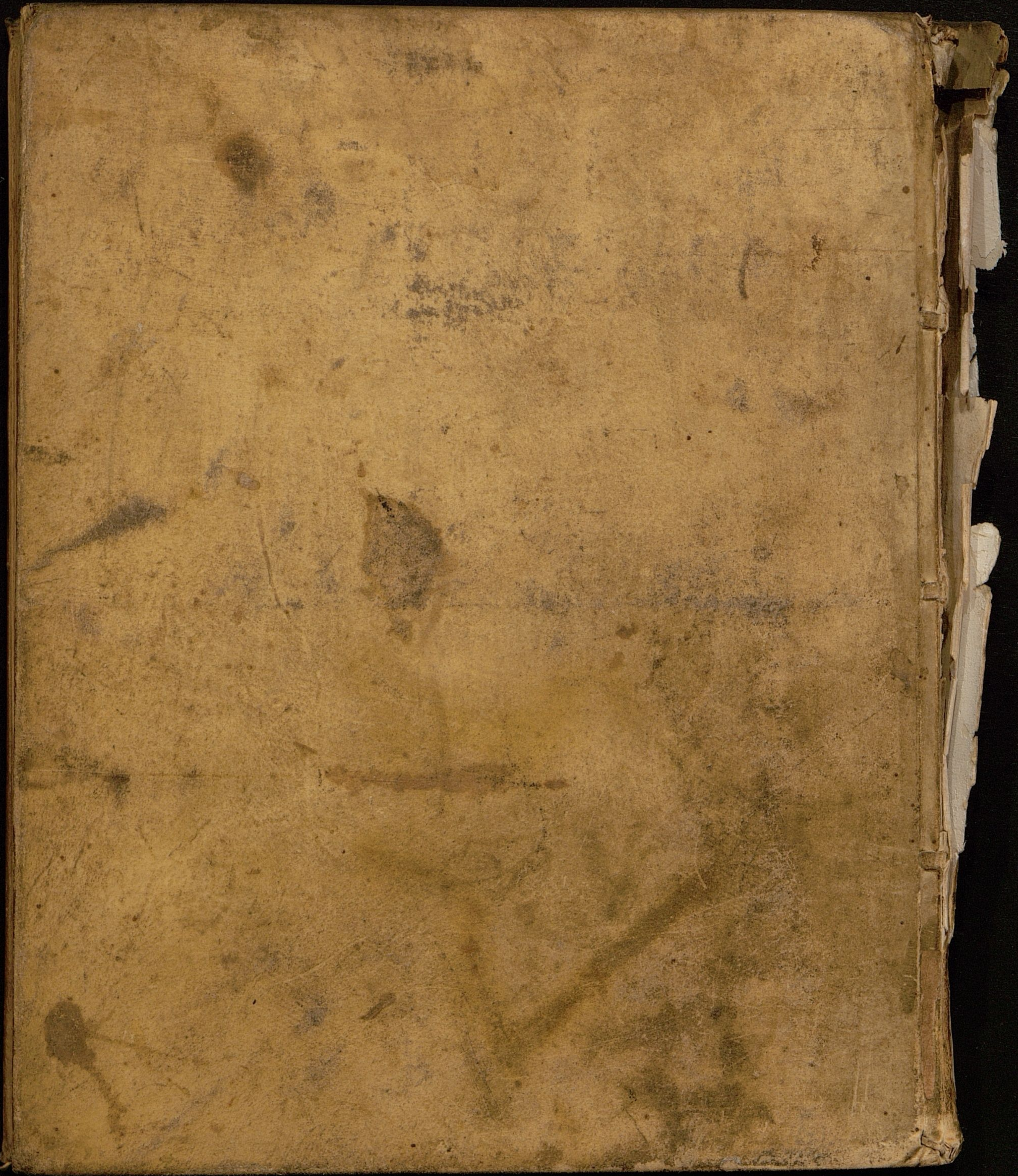

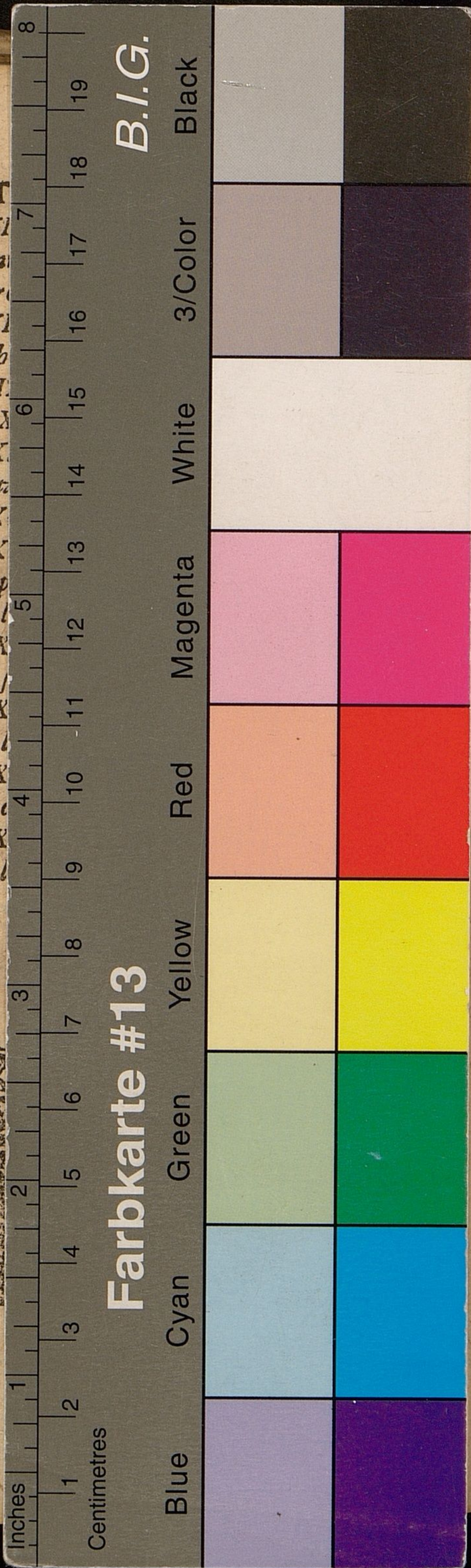
SB

W17

n.c.

PRÆCEPTA
METAPHY-
SICÆ

Ex probatis Auctoribus collecta,
& adjuvandæ memoriæ causæ TABULIS
Synopticis inclusa

M. JOHANNES STIERIO.

JENÆ

Impensis JOHANNIS BIRCKNERI Bibl. Erffurd.

Typis imprimebat Johannes Nisus.

ANNO M. DC. LVII.